

Проблемні питання лінгвістичного дослідження інформаційної діяльності щодо співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованої на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації

Дар'я Кривенченко

судовий експерт, лабораторія психологічних, мистецтвознавчих та інших видів досліджень, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, м. Одеса, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1284-0663>, e-mail: dasakrivencenko@gmail.com

Юлія Семко

судовий експерт, лабораторія психологічних, мистецтвознавчих та інших видів досліджень, Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України, м. Одеса, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3239-5811>, e-mail: juliasmk@ukr.net

Розглянуто проблемні питання встановлення ознак здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованої на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації.

Ключові слова: лінгвістична семантико-текстуальна експертиза; інформаційна діяльність; співпраця з державою-агресором; підтримка окупаційної адміністрації.

Із початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію незалежної України на законодавчому рівні відбулося оновлення й доповнення нормативно-правових актів держави, зокрема Кримінального кодексу України [1] (далі — *КК України*). Так, його доповнили ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» [1; 2], де ч. 6 передбачено кримінальну відповідальність за організацію та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації чи збройних формувань та/або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти

України, за відсутності ознак державної зради, активну участь у таких заходах [1—3].

Отже, відбувається розширення кола завдань судової лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи.

Актуальність дослідження зумовлена потребою розв'язання проблеми виокремлення ознак здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямованої на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації, у лінгвістичній (семантико-текстуальній) експертизі, що підтверджено експертною практикою.

Під здійсненням інформаційної діяльності у КК України розуміється створення, збирання, одержання,

зберігання, використання та поширення відповідної інформації [1].

Проте такі критерії не є прийнятними з точки зору лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи.

Розглянемо ключові лексеми «інформаційний», «діяльність», «співпраця», «окупаційний», «підтримка», «адміністрація» за «Словником української мови» в 11 томах:

- інформаційний — *стос.* до інформації, який містить інформацію // Який опрацьовує та видає інформацію;
- інформація — 2. Відомості про які-небудь події, чиясь діяльність і т. ін.; повідомлення про щось;
- діяльність — 1. Застосування своєї праці до чого-небудь. // Праця, дії людей у якій-небудь галузі;
- співпраця — спільна з ким-небудь діяльність;
- окупаційний — прикм. до окупація. // Який перебуває під окупацією. // Який здійснює режим окупації;
- окупація — тимчасове захоплення частини або всієї території однієї держави збройними силами іншої держави;
- підтримка — 1. Дія за значенням підтримати, підтримувати;
- підтримувати — 2. Подавати матеріальну, моральну і т. ін. допомогу, сприяти в чому-небудь. // Приєднуючись, надаючи підкріплення, збільшувати чисельність;
- адміністрація — 1. Керівний орган установи, організації, під-

приємства і т. ін. 2. *збірн.* Особи, що керують установою, організацією, підприємством і т. ін. [4].

Інформаційна діяльність у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, спрямована на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації, має відповідати двом ознакам: по-перше, комунікант має співпрацювати з державою-агресором та/або її окупаційною адміністрацією, по-друге, висловлювання повинні мати відповідне спрямування — підтримувати державу-агресора та/або її окупаційну адміністрацію [3].

До лінгвістичних ознак інформаційної діяльності щодо співпраці з державою-агресором та/або її окупаційною адміністрацією, спрямованої на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації, можна вважати належними:

- використання термінологічних сполук і термінів, які вказують на непритаманний статус територій та актуалізують їх відокремленість від України. Наприклад, «*Мы были уже в Чаплы́нском муниципальном округе, Голопристанском муниципальном округе, Каланчакском муниципальном, Геническом и Новотроицком*», «*Потому что наш Херсон новый регион в составе РФ, мы учимся, мы этот весь путь проходим*», «*Вот в этом нам помогают коллеги наши, с соседних регионов, это Крым, Краснодар*»;

- наведення висловлювань, які за змістом містять інформацію, отриману від представників держави-агресора та/або її окупаційної адміністрації. Наприклад, *«От представителя российских силовых структур со ссылкой на источник в нацполиции Украины, пришло ужасающее известие, речь идет о судьбе подозреваемых в лояльности к России Херсонцев. По полученным данным СБУ создала в Днепровском и Комсомольском РОВД Херсона пыточные камеры...»*;
- надання інформації у формі фактичних тверджень про здійснення діяльності на тимчасово окупованих територіях за законодавством країни-агресора. У такий спосіб стверджується, що окупація є позитивним явищем і характеризується як нормативний процес. Наприклад, *«Мы прошли с ними полностью весь путь от идеи до конечной регистрации в федеральной налоговой службе Херсонской области. Теперь это уже юридическое лицо, которое работает, зарабатывает средства и платит налоги в бюджет Херсонской области и Российской Федерации»*;
- висловлювання, які за змістом містять інформацію щодо взаємодії з державою-агресором та/або її окупаційною адміністрацією (узгодження певних дій, консультації, отримання

допомоги тощо). Наприклад, *«Предварительно это согласовывается с главой муниципального образования Херсона, мы определяем дату, время проведения мероприятия», «Да у нас подписано 4 соглашения с разными регионами, с центрами мой бизнес. С коллегами из Крыма мы очень плотно консультируемся, общаемся. Каждое подписание каждого соглашения — это принятие лучших практик. Потому что мы новый регион, мы учимся, мы этот весь путь проходим. Наши соседи — товарищи, которые, братские регионы, которые прошли этот путь, они нам помогают, что бы мы там не допустили каких-то определенных ошибок и пошли по лучшему сценарию»*;

- уживання мовних засобів, які експліцитно або імпліцитно спонукають масову аудиторію до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, та/або її окупаційної адміністрації (окремих представників, очільників), а також до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, зокрема, у вигляді прямих або непрямих закликів. Наприклад, *«Я поддерживаю Президента!», «Мы полностью поддерживаем Верховного Главнокомандующего Владимира Путина!»*,

«Херсон — русский город. Не боритесь! Работайте с новой властью!».

Отже, проблема встановлення лінгвістичних ознак здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або її окупацій-

ною адміністрацією, спрямованої на підтримку держави-агресора, її окупаційної адміністрації, є надзвичайно актуальною для судової лінгвістичної (семантико-текстуальної) експертизи в умовах воєнного стану й потребує подальшого вивчення.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 06.11.2025).
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#n12> (дата звернення: 10.11.2025).
3. Тарасенко О. С. Колабораційна діяльність як загроза державній безпеці України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 2. DOI: 10.32782/2524-0374/2025-2/127 (дата звернення: 06.11.2025).
4. Словник української мови. В 11 т. / Академічний тлумачний словник (1970—1980) : веб-сайт. URL: <http://sum.in.ua> (дата звернення: 05.11.2025).